

Utlåtande 2004:56 RIII (Dnr 302-1074/2004)

Boutställning i Tensta

För kännedom från gatu- och fastighetsnämnden

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige besluta följande
Lägesredovisningen läggs till handlingarna.

Föredragande borgarrådet Jan Valeskog anför följande.

Ärendet

Kommunfullmäktige beslutade den 6 oktober 2003 att godkänna en boutställning i Tensta i enlighet med förslaget i förstudien och att uppdra åt gatu- och fastighetsnämnden att påta sig huvudmannaskapet för projektet samt att, efter samråd med övriga berörda instanser, återkomma med förslag på finansiering. Gatu- och fastighetsnämnden godkände den 17 februari 2004 ett förslag till inriktning för boutställningen samt att överlämna detta till kommunfullmäktige för kännedom.

I inriktningsbeslutet ingår en lägesredovisning som beskriver projektets bakgrund, ingående delar/projekt och det fortsatta arbetet samt finansiering av detta. Arbetet med boutställningen kommer fr.o.m. halvårsskiftet 2005 att gå in i en intensivare fas och nämnden avser därför att återkomma inför budgeten 2005 med en mer detaljerad redovisning.

Mina synpunkter

Jag anser att en bostadsutställning i Tensta har förutsättningar att bli en stor framgång, såväl för området som för staden som helhet. Tema med Tensta som

boplats och mötesplats kan även överföras till många andra av stadens bostadsområden. Boutställningens mål är att rikta sig till bredare målgrupper än tidigare utställningar. Det finns ett stort värde i att arrangera en boutställning som visar hur ett befintligt bostadsområde kan växa och utvecklas. I detta sammanhang är det särskilt intressant att visa upp hur man kan arbeta med integrations- och miljöfrågor i byggandet. Stockholms stad arbetar nu också fram ett nytt program för ekologiskt byggande som kan nyttjas.

Stadens inriktning är att i huvudsak utveckla områden kring redan befintlig infrastruktur. Val av område passar i detta sammanhang väl. Stockholm växer och i takt med att fler bostäder och bostadsområden byggs måste dock även investeringar i infrastruktur göras. Den nära kontakten med naturen bör även synliggöras under boutställningen.

Med hänvisning till detta förordar jag att kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige besluta att lägga lägesredovisningen till handlingarna.

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Särskilt uttalande gjordes av borgarråden *Kristina Axén Olin*, *Sten Nordin* och *Mikael Söderlund* (alla m) och *Jan Björklund* (fp) enligt följande.

Det är positivt att staden fortsätter att utveckla initiativet från förra mandatperioden att få till stånd en boutställning i Tensta 2006. Utställningen kan med stor sannolikhet bidra till en bättre boendemiljö i ett av Stockholms så kallade miljonprogramsområden.

Det är emellertid angeläget att projektet finansieras via byggherrar, entreprenörer och branschorganisationer. Därmed behöver inte staden gå in med stora ekonomiska resurser och privata aktörer kan ta huvudansvaret för hela boutställningen på samma sätt som framgångsrikt skedde i BoStad 02 i Hammarby Sjöstad.

Det är därutöver viktigt att boutställningen i Tensta innefattar en plan för att motverka segregation. Den bebyggelse som tillkommer bör därför i möjligaste mån upplåtas som bostadsrätter, eftersom det skapar varaktighet i boendet och uppmuntrar till eget ansvarstagande. Det är också centralt att sociala insatser i övrigt handlar om projekt som gör att människor kan gå från bidragsberoende till egen försörjning.

Kommunstyrelsen delar borgarrådsberedningens uppfattning och föreslår kommunfullmäktige besluta följande

Lägesredovisningen läggs till handlingarna.

Stockholm den 21 april 2004

På kommunstyrelsens vägnar:
ANNIKA BILLSTRÖM

Jan Valeskog

Anette Otteborn

Särskilt uttalande gjordes av *Sten Nordin, Mikael Söderlund och Kristina Alvendal* (alla m) och *Lotta Edholm och Ann-Katrin Åslund* (båda fp) med hänvisning till det särskilda uttalandet av (m) och (fp) i borgarrådsberedningen.

Särskilt uttalande gjordes av *Ewa Samuelsson* (kd) enligt följande.

Det är positivt att staden fortsätter att utveckla initiativet från förra mandatperioden att få till stånd en boutställning i Tensta 2006. Utställningen kan med stor sannolikhet bidra till en bättre boendemiljö i ett av Stockholms så kallade miljonprogramsområden.

Det är därutöver viktigt att boutställningen i Tensta innefattar en plan för att motverka segregation. Den bebyggelse som tillkommer bör därför innehålla s.k. "bokaler" så att möjligheten att inrymma småföretagsamhet kan förbättras i området.

ÄRENDET

Gatu- och fastighetsnämnden fattade den 17 februari 2004 beslut om att godkänna inriktningen till boutställningen i föreliggande tjänsteutlåtande och överlämnar det till kommunfullmäktige för kännedom. Därutöver anförde nämnden följande.

En bostadsutställning i Tensta har förutsättning att bli en stor framgång, såväl för området som för staden som helhet. Temana med Tensta som boplatz och mötesplats kan även överföras till många andra av stadens bostadsområden. Det finns en stor poäng i att arrangera en boutställning som visar hur ett befintligt bostadsområde kan utvecklas och utökas.

Valet av område passar väl i tiden eftersom det sker parallellt med stora satsningar på infrastruktur. Som det ser ut idag är tillgängligheten till Järvafältet relativt dålig för dem som bor på andra sidan vägen. Kontakten med Järvafältet bör tydliggöras under boutställningen. För att göra detta på ett bra sätt kan bland annat Naturvårdsverket och liknande instanser engageras. På så sätt kan fältets betydelse som tillgång för närboende ytterligare understrykas.

Reservation anfördes av *Sten Nordin m.fl. (m)*, *Ulf Fridebäck m.fl. (fp)* och *Mats Rosén (kd)* med hänvisning till sitt yrkande att endast godkänna inriktningen och överlämna ärendet tillkommunfullmäktige för kännedom, enligt gatu- och fastighetskontorets förslag.

Särskilt uttalande gjordes av *Sten Nordin m.fl. (m)*, *Ulf Fridebäck m.fl. (fp)* och *Mats Rosén (kd)* enligt följande.

Det är positivt att staden fortsätter att utveckla initiativet från förra mandatperioden att få till stånd en boutställning i Tensta 2006. Utställningen är en unik möjlighet att få till stånd en bättre boende miljö i ett av Stockholms så kallade miljonprogramsområden. En sådan utställning borde också innefatta företagslokaler och hantverkslokaler. Det är dock av yttersta vikt att staden inte tvingas gå in med stora ekonomiska resurser. Projektet borde till största del kunna finansieras via byggherrar, entreprenörer och branschorganisationer vilka även bör kunna ta huvudansvar för hela boutställningen på samma sätt som framgångsrikt skedde med BoStad 02 i Hammarby Sjöstad.

Det är därutöver viktigt att boutställningen i Tensta innefattar en plan för att motverka segregation. Den bebyggelse som tillkommer bör därför upplåtas som bostadsrätter eftersom det skapar varaktighet i boendet och uppmuntrar till eget ansvarstagande. Det är också centralt att sociala insatser i övrigt handlar om projekt som gör att

invånarna går från bidragsberoende till egen försörjning. Det kan exempelvis handla om att skapa ett jobbgarantiprojekt likt det som idag redan finns i Skärholmen.

Gatu- och fastighetskontorets tjänsteutlåtande, daterat den 17 februari 2004, har i huvudsak följande lydelse.

Bakgrund

Inför Stockholms 750-årsjubileum 2002 framförde en grupp boende i Tensta idén om en bomässa i Tensta. Svenska Bostäder och Familjebostäder avsatte medel för en förstudie med utgångspunkt från initiativtagarnas förslag som var inriktad på ombyggnader av lägenheter. Arbetet med förstudien har letts av en arbetsgrupp med representanter från AB Svenska Bostäder, AB Familjebostäder, Centrumkompaniet, Spånga-Tensta stadsdelsförvaltning, integrationsförvaltningen, gatu- och fastighetskontoret och stadsbyggnadskontoret.

Arbetsgruppen har på underlag av förstudien bedömt att en boutställning i Tensta skulle vara mycket intressant men att innehållet i en utställning måste breddas i förhållande till det ursprungliga förslaget. En boutställning behöver innehålla ny- och ombyggnader, påbyggnader, upprustade gårdar, centrumförnyelse m.m. för att vara långsiktigt värdefull för Tenstas utveckling, lyfta fram förnyelsepotentialen i miljonprogramområden samt stimulera intresset för både en professionell publik och en bredare allmänhet. Tensta präglas av kulturell mångfald med sin befolkning med varierande etnisk bakgrund. Kulturaktiviteter av olika slag är en plattform där tenstaborna kan möta varandra och andra i staden. I en boutställning i Tensta ingår därför också en stor del kulturevenemang som en naturlig del.

Avsikten med utställningen är att föra en diskussion om hur miljonprogramområden, med utgångspunkt i befintliga kvaliteter, skall kunna utvecklas vidare till intressanta boendemiljöer för 2000-talet och hur ett förnyelsearbete kan ske i ett område som Tensta. Boutställningen syftar också till att fördjupa kunskapen om miljonprogramområdena vilket kan bidra till att ge en mer nyanserad bild av dessa livsmiljöer. En boutställning i Tensta fokuserar intresset på att utveckla förorten på en mer vardaglig nivå och lyfter fram projekt och lösningar samt fungerar som en katalysator för förnyelse av miljonprogramområden i allmänhet och Tensta i synnerhet.

Förstudien har redovisats och godkänts i berörda nämnder och styrelser (gfn 2003-03-11). Den 6 oktober 2003 beslöt kommunfullmäktige att godkänna en boutställning i enlighet med förslaget i förstudien och att uppdra åt gatu- och fastighetsnämnden att påta sig huvudmannaskapet för projektet samt att, efter samråd med övriga berörda instanser, återkomma med förslag på finansiering. Den begärda finansieringen med 7 mnkr för marknadsföring och projektledning avstyrktes.

Utställningen

Själva boutställningen består av två delar. Dels en del under temat Tensta som boplats, med inriktning mot bostäder och fysiskt byggande i bred bemärkelse och dels en del

under temat Tensta som kulturarena. Boutställningen planeras att pågå under cirka tio dagar i början av september 2006.

Tensta som boplat

Under detta tema ingår bostäder och den fysiska boendemiljön i bred bemärkelse. Det konkreta innehållet byggs på fem pelare:

1. *Ombyggda lägenheter/ Påbyggnad av befintliga hus.* Ombyggnader av lägenheter, t ex sammanslagning av två treor till en etta och en femma, görs fortlöpande i takt med att lägenheter blir tillgängliga. Syftet är att få en mer varierad lägenhetssammansättning. Åtta befintliga hus utmed södra sidan av Tensta Allé byggs på med cirka 60 lägenheter och kommer att vara färdigställda till boutställningen. Utredning pågår även för påbyggnad med tio punkthus på gavlarna på norra sidan av Tensta Allé (140-200 lägenheter). Planarbete påbörjas under våren 2004 och lägenheterna är sannolikt färdigställda till september 2006 – om inte redovisas planen under boutställningen.
2. *Nybyggnation.* Kv Bränninge, 50 lägenheter, klart till boutställningen. Hjulsta Backar, 75 lägenheter och 14 radhus, klart till boutställningen. Kv Järinge, ca 75 lägenheter (flerbostadshus och radhus), eventuellt klart till september 2006. Kv Tissslinge, ca 40 lägenheter i kollektivboende, eventuellt klart till september 2006. De projekt som inte är färdigställda till boutställningen redovisas som planer.
3. *Befintliga lägenheter.* Visning av olika lägenheter i den befintliga bebyggelsen ("hemma hos Tenstabor"). Stadsmuséet önskar även att inrätta en permanent museilägenhet med tidstypisk inredning från miljonprogrammets barndom. Finansiering av denna lägenhet är dock ännu inte klar.
4. *Utveckling av den yttre miljön.* Ett antal gårdsupprustningar, som görs i samarbete mellan boende och bostadsföretag, kommer att vara färdigställda till utställningen. Ett antal loftgångshus ges nytt utseende. Park- och gångstråk upprustas inom ramen för pågående bostadsprojekt. Diskussioner pågår även med Stockholm Vatten om en uppsnygning av vattentornet vid E18.
5. *Utveckling av centrum.* Tensta centrum är stadsdelens gemensamma nämnare och det är viktigt att centrum utvecklas vidare. En arkitekttävling anordnas i samarbete med Centrumkompaniet, Locum m.fl. för att ta fram utformningsförslag för en idrottsarena och ny vårdcentral vid parkeringsdäcket och Taxingeplan i centrumets östra del. Vinnande förslag redovisas under boutställningen. Upprustning av Tenstagången pågår. Tenstaplan upprustas och omdanas inom ramen för bostadsprojektet Bränninge. Utöver detta kommer även planer för ombyggnaden av E 18, och övriga nytillkomna projekt att visas under boutställningen.

Tensta som kulturarena

Detta tema utgår från kultur och kreativitet som utvecklingsfaktorer för områdets fortsatta utveckling. Arbetet med att konkretisera och genomföra aktiviteter kring Tensta som kulturarena är i en startfas. Parallellt med Järvasamarbetet via framtidsscenarioarbetet mellan de tre berörda stadsdelsförvaltningarna Kista, Rinkeby och Spånga-Tensta, utgör detta en naturlig del av stadsdelens fortlöpande utvecklingsarbete gällande kultur. Även skolorna engageras i detta arbete. Tensta som kulturarena organiseras som ett samlat projekt under ledning av en projektledare. Större aktiviteter drivs och organiseras som självständiga delprojekt, antingen som tillfälliga aktiviteter eller som aktiviteter som löper kontinuerligt under hela projektperioden. Arbetet leds av Spånga-Tensta stadsdelsförvaltning, avdelningen för Integration och utveckling. En ekonomisk kalkyl, finansiering och tidsplan för respektive delprojekt måste i varje enskilt fall preciseras.

Nuvarande arbetsformer

Arbetsgruppen har efter hand utökats med en av de ursprungliga initiativtagarna, tillika tenstabo, och stadsdelsförvaltningens chef för Integration och utveckling. Framledes kommer även Stadsmuseet, Kulturförvaltningen och Sisab att kopplas till arbetsgruppen. Gatu- och fastighetskontoret har avsatt projektledare för fasen fram till 2005.

Stadsdelsförvaltningen har tillsvidare avsatt en projektledare på ¼ tjänst för att administrera och driva arbetet med boutställningen framåt. Från och med sommaren 2005 kommer det att behövas en heltidstjänst för att sköta detta arbete. Varje ingående part sköter sin del, om än i samarbete med varandra. För kontoret innebär det i första hand att driva de pågående bostadsprojekten i stadsdelen men också att i samarbete med övriga förvaltningar, bolag och intressenter anordna idétävlingar, seminarier och hålla i boutställningens hemsida.

Fortsatt arbete

Tidsmässigt kan projektet indelas i tre faser - arbetet fram till sommaren 2005, en intensivare fas från sommaren 2005 och så själva boutställningen i september 2006.

Första fasen

I mars 2004 inbjuds allmänheten till en idétävling för att ta fram en logotyp för boutställningen, att användas i informationssammanhang, på hemsidan och inte minst under själva boutställningen. I samband med inbjudan lanseras också boutställningens hemsida, länkad från stadens officiella sida. Prisutdelningen sker senare under våren i anslutning till ett första bostadsseminarium för allmänhet och fackfolk samt ett smakprov ur kulturlivet i Tensta.

En arkitekttävling startas upp i april för att ta fram dels utformningsförslag för en idrottsarena och ny vårdcentral vid parkeringsdäcket och Taxingeplan i centrumets östra del, och dels förslag till ett kollektivhus på Tisslingeplan. Tävlingen arrangeras med hjälp av Sveriges Arkitekter. Inlämning av förslagen sammanfaller med Tensta

Marknad i september för att skapa extra intresse för boutställningen hos de boende i Tensta.

Andra fasen

Från och med sommaren 2005 kommer arbetet inför boutställningen att intensifieras och för detta behövs en ansvarig projektledare på heltid som håller ihop alla delar fram till och med utställningen.

Ett antal seminarier om boende och byggande i miljonprogramområden i allmänhet och i Tensta i synnerhet, avses att hållas under tiden fram till själva utställningen, för att skapa ett tidigt intresse för boutställningen hos boende, allmänhet, fackfolk och media.

Dessa kommer blandas med kulturyttringar av olika slag, bl a de årliga festivalerna Tensta Marknad, Midsommar Latino, stadsdelsförvaltningens evenemang för barn och ungdomar, Kulturskolans verksamhet, Livstykets textilverkstad, Kulturcaféets aktiviteter samt en hel rad av föreningars, samfunds och studieförbunds kulturutbud.

Tredje fasen

Boutställningen pågår under ca tio dagar i början av september 2006 och innehåller ytterligare seminarier, utställningar, guidningar av såväl nya som befintliga bostäder, ett stort utbud av kulturaktiviteter samt utdelning av stadens pris för ekologiskt byggande.

Boutställningen blir själva finalen på en process, fylld av aktiviteter, men förhoppningen är att den också är början på något nytt, för Tensta som boplat och kulturarena.

Ekonomi

Det är för tidigt att bedöma den exakta kostnaden, men tidigare gjorda kalkyler visar på en kostnad för utställningen, inklusive arbetet inför utställningen, på 5-7 mnkr. Eftersom inga pengar finns anslagna för detta projekt får finansiering i huvudsak ske inom ramen för medverkande förvaltningar och bolag. För de medverkande bostadsbolagen innebär det förutom nybyggnation och förändringar av befintliga byggnader också tidigarelagda upprustningar av gårdsmiljöer, fasader m.m. Inför själva genomförandet kan dock inte uteslutas att särskilda budgetmedel måste tillföras för marknadsföring, seminarier, lokaler, värdar etc samt dokumentation och uppföljning. Under innevarande år kommer kontoret ha utgifter för logotyp-tävling (ca 75 tkr), informationsinsatser inkl. hemsida (ca 200 tkr) och seminarier m.m (ca 150 tkr), dvs totalt 425-450 tkr. Dessa kostnader avser kontoret att budgetera inom ramen för pågående bostadsexploateringar i Tensta. Finansieringen av arkitekttävlingen för Taxingeplan och Tislingeplan (ca 1,5 mnkr) fördelas mellan medverkande bolag och förvaltningar.

Kontoret tar sin del inom ramen för exploateringsprojekten. Från och med sommaren 2005 kommer det att behövas en ansvarig projektledare på heltid som håller ihop alla delar fram till och med utställningen. Då huvudmannaskapet för boutställningen ligger på gatu- och fastighetsnämnden ser vi det naturligt att denna projektjänst finan-

sieras av kontoret. Kontoret ber därför att få återkomma inför budget 2005 med en mer detaljerad redovisning. Avrapportering sker i anslutning till verksamhetsberättelsen.

Kontorets förslag/synpunkter

Gatu- och fastighetskontoret ser boutställningen som en intressant möjlighet att utveckla ett miljonprogramområde i staden. Samarbetet mellan de inblandade förvaltningarna och bolagen fungerar mycket bra med stort engagemang och en stark drivkraft som främjar arbetet med boutställningen, men också Tensta som stadsdel.

Arbetet med boutställningen kommer fr o m halvårsskiftet 2005 att gå in i en intensivare fas och kontoret avser därför att återkomma inför budgeten 005 med en mer detaljerad redovisning. Kontoret föreslår att den befintlig abetsgruppen ges i uppdrag att fortsätta arbetet under denna första fas.